

Sygn. akt I C 2686/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lutego 2014 roku

Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie I Wydział Cywilny

w następującym składzie:

Przewodniczący: SSR Karol Smaga

Protokolant: Marek Maśniak

po rozpoznaniu w dniu 14 lutego 2014 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. B. (1)

przeciwko Skarbowi Państwa – Ministrowi Pracy i Polityki Społecznej

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. zasądza od B. B. (1) na rzecz Skarbu Państwa – Ministra Pracy i Polityki Społecznej kwotę 1.200 (tysiąc dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 2686/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 lutego 2013 roku powód B. B. (1) wniósł przeciwko Skarbowi Państwa – Ministrowi Skarbu Państwa o zasądzenie na swoją rzecz kwoty 6.420,38 złotych wraz z ustawowymi odsetkami oraz o zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Minister Skarbu Państwa wniósł o zwolnienie od udziału w sprawie jako niewłaściwego statio fisci oraz wezwanie do udziału w niniejszym postępowaniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Ponadto, w przypadku nieuwzględnienia wskazanego wniosku wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 6 sierpnia 2013 roku Sąd ustalił, że Skarb Państwa w niniejszym postępowaniu jest reprezentowany przez Ministra Pracy i Polityki Społecznej.

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa – Minister Pracy i Polityki Społecznej wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania, a także kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

B. B. (2), w okresie od dnia 1 grudnia 1979 roku do dnia 15 kwietnia 2011 roku, był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Politechnice (...) im. T. K., na stanowisku starszy mistrz. Umowa o pracę została rozwiązana za porozumieniem stron – emerytura (świadcstwo pracy – k. 4).

W dniu 17 kwietnia 2011 roku B. B. (1) zawarł z Politechniką (...) im. T. K. umowę o pracę na czas określony od dnia 17 kwietnia 2011 roku do dnia 31 sierpnia 2011 roku na stanowisku strażnika w wymiarze czasu pracy 1/2 etatu (umowa o pracę – k. 5).

Ustawą z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2010 r., Nr 257, poz. 1726), w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) dodano art. 103a stanowiący, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego (art. 6 pkt 2 ww. ustawy). Na mocy zaś art. 28 ustawy zmieniającej do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy przepisy ustawy, o której mowa w art. 6 (tj. o emeryturach i rentach z FUS), w brzmieniu nadanym niniejszą ustawą, stosuje się, począwszy od dnia 1 października 2011 roku. Na mocy przepisu art. 30 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw przedmiotowy akt prawny wszedł w życie z dniem 1 stycznia 2011 roku.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 roku, wydanym w sprawie K 2/12 Trybunał Konstytucyjny uznał, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 roku, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

W uzasadnieniu w/w wyroku TK wskazał m.in., że emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 roku, mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do dnia 30 września 2011 roku. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury zostawała przez ZUS wstrzymana, począwszy od 1 października 2011 roku. Należy zwrócić uwagę, że obowiązująca regulacja nie wyłączała możliwości łączenia emerytury z dochodami z pracy zarobkowej, lecz uzależniała wypłatę emerytury od rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą (pracodawcami), u którego dana osoba była zatrudniona bezpośrednio przed złożeniem wniosku o emeryturę. Emeryt mógł wrócić do pracy do tego samego lub innego pracodawcy (oczywiście, o ile zostanie zatrudniony) i pobierać zarówno wynagrodzenie, jak i emeryturę. Przy tym, osoby, które osiągnęły powszechny wiek emerytalny, mogły bez ograniczeń łączyć emeryturę z zarobkiem, gdyż nie mają do nich zastosowania zasady zmniejszenia oraz wstrzymania wypłaty świadczenia ze względu na wysokość osiąganych zarobków (zob. także M. W., Wypłata emerytury - pod warunkiem rozwiązania stosunku pracy, (...) nr (...), stanowisko Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w sprawie zmian w systemie emerytalnym z dnia 30 marca 2011 r., znak (...)023- (...)).

Nadto TK wskazał, że ryzyko emerytalne to zdarzenie prawne uzasadniające realizację prawa do emerytury. Określenie jego treści przez ustawodawcę jest dla adresatów takiej regulacji informacją, jakie warunki muszą spełnić, żeby zrealizować swoje prawo do świadczenia emerytalnego. W tym kontekście, jeśli ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił, to niedopuszczalne jest - z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa - nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie nabytego i zrealizowanego prawa do emerytury. Osoby, o których mowa, podjęły decyzje o przejściu na emeryturę, nie mogąc przewidzieć, że przepisy zmienią się na ich niekorzyść. W przeciwnym wypadku nie składałyby one wniosku o ustalenie prawa do świadczenia emerytalnego, bo korzystniejsze byłoby dla nich pobieranie wynagrodzenia niż dużo mniejszej emerytury, o którą wystąpiłyby po ustaniu zatrudnienia i która wówczas byłaby wyższa niż ta wliczona w chwili, gdy złożyły wniosek po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dołączonych do akt sprawy i wskazanych powyżej dokumentów, których prawdziwość i wiarygodność nie budziła wątpliwości Sądu oraz nie była kwestionowana przez strony postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

W ocenie Sądu, powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

W toku niniejszego postępowania powód domagał się zasądzenia odszkodowania w wysokości 6.420,38 złotych. Roszczenie swe wywodził z zapadłego w dniu 13 listopada 2012 roku orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 roku, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Powód podnosił, iż decyzję o rozwiązaniu umowy o pracę podjął, gdyż chciał zachować uprawnienia emerytalne, nie wskazywał jednak, kiedy je nabył.

Z obowiązujących przepisów prawa cywilnego wynika, iż jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie aktu normatywnego, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności tego aktu z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą (art. 417¹ § 1 kc). Przepis artykułu 417¹ § 1 kc normuje odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa za tzw. bezprawie legislacyjne, czyli w związku z wydaniem aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Przesłankami odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 417¹ § 1 kc są, obok stwierdzenia we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem aktu normatywnego, także wyrządzenie szkody przez tenże akt normatywny oraz związek przyczynowy pomiędzy szkodą a wydaniem określonego aktu normatywnego.

Sąd zważył, że orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego mają charakter prawotwórczy, a sam Trybunał pełni tutaj rolę ustawodawcy negatywnego, bowiem w sytuacji, gdy norma prawna, która jest wyrażona w przepisie prawnym uznana zostanie za niekonstytucyjną, zostanie wyłączona z systemu norm prawnie obowiązujących. Uwzględnić należy jednak różnorodność skutków prawnych związanych z ustaleniem niekonstytucyjności przepisu. W niektórych swoich rozstrzygnięciach Trybunał Konstytucyjny odnosi skutki swego rozstrzygnięcia (w sposób wyraźny) wyłącznie do stanów na przyszłość. Wówczas przyjąć należy, że odpada możliwość uznania dotychczasowego stanu prawnego za niezgodny z Konstytucją. W konsekwencji nie można przyjąć, w odniesieniu do zdarzeń zaistniałych w czasie poprzedzającym wejście w życie takiego orzeczenia TK, że nastąpiło stwierdzenie we właściwym trybie niezgodności ustawy z Konstytucją, co uniemożliwia przyjęcie odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie art. 417¹ § 1 kc. Ponadto orzeczenia TK mogą również zawierać odroczenie terminu utraty mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją. Powoduje to, że do wskazanej w wyroku Trybunału daty utraty mocy obowiązującej dany przepis powinien być uznany za zgodny z prawem i nie można do tej daty stosować odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie art. 417¹ § 1 kc. Trybunał Konstytucyjny wydaje też orzeczenia, gdzie niekonstytucyjność aktu normatywnego odnosi się do określonego czasu, np. od chwili wejścia w życie nowej Konstytucji RP, czyli od dnia 17 października 1997 roku. Określona przez TK data wyznacza wówczas okres, od którego mogą być rozważane skutki odpowiedzialności odszkodowawczej na podstawie art. 417¹ § 1 kc.

Zgodnie z art. 190 ust. 3 Konstytucji RP orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego. Termin ten nie może przekroczyć osiemnastu miesięcy, gdy chodzi o ustawę, a gdy chodzi o inny akt normatywny – dwunastu miesięcy. W przypadku orzeczeń, które wiążą się z nakładami finansowymi nieprzewidzianymi w ustawie budżetowej,

Trybunał Konstytucyjny określa termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego po zapoznaniu się z opinią Rady Ministrów. Jeśli więc Trybunał nie postanowi inaczej, to orzeczenie o niekonstytucyjności normy prawnej wywołuje skutki na przyszłość (ex nunc). Natomiast, jeżeli Trybunał w treści swojego orzeczenia postanowi inaczej, to orzeczenie jego działa ze skutkiem ex tunc, do czego podstawę daje art. 190 ust. 3 Konstytucji RP.

W tym miejscu podnieść należy, iż w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. akt K 2/12, Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, iż z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 roku w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od dnia 1 stycznia 2011 roku.

Z powyższego wynika, iż wyłącznie tych osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku, nie dotyczył obowiązek wcześniejszego rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą. Wskazać należy, że cezura czasowa wskazanego czasokresu wynika stąd, iż w dniu 8 stycznia 2009 roku weszła w życie nowelizacja ustawy o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2008 r., Nr 228, poz. 1507, art. 37), na mocy której uchylono przepis art. 103 ust. 2a tejże ustawy, a który stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Z kolei data końcowa, tj. 1 stycznia 2011 roku wynikała stąd, iż w tym dniu zaczął obowiązywać przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS dodany ustawą nowelizującą z dnia 16 grudnia 2010 roku (Dz. U. z 2010 r., Nr 257, poz. 1726). Na marginesie wskazać należy, iż brzmienie dodanego przepisu art. 103a było tożsame z brzmieniem uchylonego przepisu art. 103 ust. 2a obowiązującej ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227 t.j.).

Odnosząc powyższe rozważania do realiów niniejszej sprawy stwierdzić należy, że B. B. (1) nie przytoczył w pozwie, ani w późniejszym toku postępowania, istotnej dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy okoliczności, tj. daty nabycia prawa do emerytury (terminem końcowym przytaczania okoliczności faktycznych jest zamknięcie rozprawy przed sądem I instancji). Okoliczność ta, co wynika z powyższej części uzasadnienia, jest decydująca do stwierdzenia, czy powoływane przez powoda orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, odnosi się do sytuacji powoda. Trybunał Konstytucyjny, w przedmiotowym orzeczeniu nie zakwestionował bowiem reguły, lecz obowiązek rozwiązania umowy o pracę przez osoby, które nabyły prawo do tego świadczenia w okresie, w którym omawiana zasada nie obowiązywała, tj. w okresie od dnia 08 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2010 roku.

Z dołączonego do pozwu świadectwa pracy można jedynie domniemywać, że powód nabył to uprawnienie z dniem 16 kwietnia 2011 roku, albowiem umowę o pracę rozwiązano w dniu 15 kwietnia 2011 roku za porozumieniem stron – emerytura. Jeśli powód nabył w w/w dniu prawo do emerytury to orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, na które się powołuje, go nie dotyczy. Jeszcze raz bowiem trzeba podkreślić należy, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie dotyczyło osób, które nabyły prawo do emerytury w stanie prawnym, kiedy obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, zgodnie z którym zawieszano wypłatę świadczenia z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Niekonstytucyjność dotyczy bowiem tylko osób, które nabywały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku, czyli w czasie obowiązywania regulacji niezawierającej wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego, a co do których wskutek wprowadzenia przepisu art. 103a ustawy emerytalnej, obowiązującego od dnia 1 stycznia 2011 roku, zawieszano wypłatę świadczenia.

Wobec powyższego Sąd zważył, że jedynie w wypadku, gdyby powód nabył prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2009 roku do dnia 30 grudnia 2010 roku, wówczas, po wykazaniu pozostałych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej, Sąd mógłby – w świetle wyroku TK z dnia 13 listopada 2012 roku, uwzględnić roszczenie o naprawienie szkody powstałej z tytułu utraconych zarobków w związku z rozwiązaniem stosunku pracy w celu pobierania emerytury. Wskazać jednak należy, że wówczas na powódzie spoczywałby ciężar dowodu, który musiałaby wykazać powstałą szkodę, jej wysokość oraz związek przyczynowy pomiędzy szkodą, a wydaniem aktu normatywnego, który został uznany za niekonstytucyjny. Powód w toku niniejszego postępowania nie wykazał związku przyczynowego. Nie wykazał bowiem, że nie miał możliwości dalszego zatrudnienia w Politechnice (...) w pełnym wymiarze czasu pracy, tj., że pracodawca odmówił jego zatrudnienia w tym wymiarze czasu pracy.

Mając zatem powyższe na uwadze Sąd – w oparciu o wyżej wskazane przepisy - oddalił powództwo w niniejszej sprawie.

O kosztach procesu Sąd orzekł w oparciu o art. 98 kpc. W skład kosztów należnych stronie pozwanej wchodzi: wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 1.200 złotych (§ 2 w zw. z § 5 w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu, Dz.U. Nr 163, poz. 1349 z późn. zm.).